

มงคล

.....คำว่า **มงคล** ได้แก่ เหตุให้ถึงความสุขความเจริญ ความสุขความเจริญนี้จะมีขึ้นได้ก็เพราะได้กระทำ เหตุ ที่จะให้ถึงความสุขความเจริญจึงเรียกมงคล จำแนกเป็น 2 ประการ คือ **มงคลภายนอก** อย่างหนึ่ง **มงคลภายใน** อย่างหนึ่ง

มงคลภายนอก มงคลภายนอกก็มี 2 ประการ คือ เป็นวัตถุอย่างหนึ่ง เป็นอาการที่กระทำอย่างหนึ่ง ที่เป็น วัตถุนั้น เช่น ของใช้ใน พิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ คือ ใบเงิน ใบทอง ใบนาค หมายถึง ความมั่นคง ใบ พรหมจรรย์ หมายถึง ความบริสุทธิ์ ญาแพรง หมายถึงความเจริญงอกงาม ฝักส้มป่อยหมายถึงว่า เป็น เครื่อง ล้างโรค ผิวมะกรูด หมายถึงความสะอาดหรือขับภูตผีปีศาจ เป็นต้น วัตถุที่ถือกันว่า เป็นมงคล ดัง ภาษิตโบราณว่าวันอาทิตย์สีทิวช็อค โฉลกดี ใช้ผ้าสีแดง ทรงเป็นมงคล วันจันทร์นั้นควรสีนวลขาวจะ ยืน ยาวชันษาสถาผล ดังนี้ ก็ถือว่าเป็นมงคล มงคลภายนอก เหล่านี้ เมื่อมีแบบแผนแน่ไว้ จัดทำให้ครบถ้วน พอเหมาะพอดีก็ได้ รับความสบายใจ เป็นมงคล อธิบายอย่างนี้ท่านสาธุชนอย่า เข้าใจว่าพระสอน ให้ยึดถือ ผิดหลักพระพุทธศาสนา เพราะ พระพุทธศาสนาสอนไม่ให้ยึดถือ **ในเบื้องปลายแห่งการปฏิบัติ**

พระพุทธศาสนา สอนให้ละความยึดถือจริง แต่ในขั้นต้นต้อง มีการยึดถือก่อน เพราะไม่มีอะไรถือ ก็ไม่มีอะไรวาง ดังคำ ของพระอานนท์เถระ สอนท่านผู้หนึ่งว่า **"ดูก่อนน้องหญิงร่างกายนี้มีเพราะ ดัชนี ฟิงอาศัย ดัชนี แล้วจะดัชนีเสีย เหมือนอาศัยเรือเพื่อข้ามฟาก แต่ไม่ยึดเรือว่าเป็นของ เราจะนั้น"** คำประพันธ์เป็นคำกลอนก็มีว่า **อยากได้สุขก็ต้องทุกข์เป็นทุนก่อน อยากเป็นก้อนที่ละน้อย ค่อยประสม อยากเป็นพระก็ต้องละกามารมณ์ อยากเป็นพรหมก็ต้องเพียรเรียนทำมาน** คำเหล่านี้ ล้วนแต่แสดงว่า ต้องมีการยึดถือแล้วจึงปล่อย วางทั้งนั้น อากาศที่ทำอันเป็นมงคลนั้น เช่น การกราบพระก็ กราบ ให้ถูกต้อง ให้เป็นเบญจางคประดิษฐ์ไหว้ก็ไหว้ให้ถูกต้อง ประคบมือเสมอกัน ประณมมือเสมอกัน ออกอก อย่าให้สูงเกิน ไปต่ำเกินไป อย่า ประสานมือ หรือประณมมือวางไว้บนหัวเขา เมื่อทำทุกอย่างนี้ก็ชื่น ใจเป็นมงคลคนอื่นเห็นก็พลอยชื่นใจ เป็น มงคล อย่าถือว่าการเพียงเท่านั้นไม่สำคัญ พระสารีบุตรเมื่อท่าน เป็นปริพาชก ได้เห็นพระอัชชชชิเถระมีกิริยา อาการงดงามก็เกิด ความ เลื่อมใสเข้าไปหาจนเป็นเหตุให้ ได้ เข้าเฝ้าพระบรมศาสดา ได้รับอุตมมงคลคือเป็นพระอรหันตชินาสพในพระพุทธศาสนา ในการจัดสถานที่ใน พิธีต่าง ๆ ก็จัดให้เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อย มองเห็นแล้วสบายใจเป็นมงคล เช่นการจัด สถานที่ทำบุญ ที่บ้าน จัดที่บูชาให้ถูกต้องสง่างามเรียบร้อยให้ดี กว่าคนอื่น ๆ ในพิธีนั้นสมกับเป็นที่เคารพบูชา อย่าจัด อย่าง ขอบไปที โดยถือเสียว่าพระพุทธท่านไม่ว่าอะไร ใครงดเว้นสุรา เมรัยอย่าให้มีในบุญพิธีนั้น ทำให้ ถูกต้องเรียบร้อยงดงาม ดูแล้วสบายใจ เป็น**มงคล** การงานทุกอย่างถ้าทำผิดระเบียบ เกินขอบเขตก็ไม่ชื่น ใจ ไม่เป็นมงคล เรื่องมงคลภายนอกนี้ไม่ ขัดกับหลักพระพุทธศาสนา ทั้งได้นิยมสืบๆ กันมา ทำแล้วได้ รับความสบายใจก็เป็นมงคล และเป็นผลให้จิตใจเบิกบานสงบ ระวัง สมควรที่จะรองรับมงคลภายใน เหมือนได้เข็ดถู พานทอง เหลืองให้สะอาดสดใส สมควรรองรับดอกไม้ไม้นั้น

มงคลภายใน คราวนี้จะได้กล่าวถึงมงคลภายในต่อไป มงคลภายใน ก็คือ การปฏิบัติธรรมที่เป็นมงคล ธรรมที่เป็นมงคลพระพุทธเจ้า ทรงแสดงไว้มากหลายหรือจะกล่าววว่าธรรมทุกข้อที่ทรงสอนนั้น ล้วนเป็น มงคลทั้งสิ้น แต่ที่ตรัสไว้เป็นหมวดเป็นสูตรมี 38 ประการ ปรากฏ ในมงคลสูตรที่พระสงฆ์ใช้สวดในงาน มงคล มงคล เหล่านี้ เป็นมงคลภายใน เป็นมงคลที่กายที่ใจ และเป็นมงคลได้ ด้วยการปฏิบัติตามมงคล 38 ประการนั้น คือ 1. การไม่คบคนพาล 2. การคบหาสมาคมด้วยบัณฑิต 3. การบูชาท่านผู้ควรบูชา มีมารดา บิดาเป็นต้น 4. เป็นคนอยู่ในถิ่นฐานที่เหมาะสม 5. สังสมบุญไว้ในบุรพกาล 6. การตั้งตนไว้ชอบธรรม 7. นำ ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนรู้อัจฉริยะ 8. ฝึกหัดให้มีศิลปะคือพูดดีทำดี 9. มีระเบียบวินัยที่เคร่งครัด 10. กล่าววาจา สัตย์เป็นสุภาสิต 11. ตั้งจิตบำรุงบิดามารดา 12. เป็นภาระในการสงเคราะห์บุตร 13. อุทหนุนสงเคราะห์ ภรรยา 14. อย่าทำการทำงานคั่งค้าง 15. ให้ปันสิ่งของต่าง ๆ ของตนแก่คนที่ควรให้ปัน 16. บากบันในการ ประพฤติธรรม 17. ทำการสงเคราะห์ญาติ 18. ขอบการที่ปราศจากโทษมลทิน 19. งดเว้นให้ไม่ทำบาปทั้ง สิ้น 20. สรรวจราบคายจากการดื่มน้ำเมา 21. บรรเทาประมาทเลินเล่อในการทำกรรมดี 22. มีความเคารพ 23. นอบน้อมถ่อมตนไม่จองหงอน 24. ยินดีปกครองสมบัติตามมีตามได้โดยสุจริต 25. มีจิตกตัญญูรู้คุณ ของท่านผู้มีพระคุณ 26. จิตหมกมุ่นในการฟังธรรมตลอดกาล 27. อดกลั้นทนทานต่ออารมณ์ร้าย 28. เป็น ผู้ว่างายสอนง่ายไม่กระด้าง 29. ได้เห็นตัวอย่างสมณะผู้สงบ 30. สนทนานอบรบธรรมะตามกาล 31. มี ความเพียรเผาผลาญความชั่ว 32. ประพฤติด้วยบริสุทธิ์ดจพรหม 34. ทำพระนิพพานให้แจ้งในจิต 35. ใจไม่ วิปริตเพราะโลกธรรม 36. จิตไม่ขอกช้าเพราะโสภเคราะห์ 37. จิตไม่เร่าร้อน ปราศจากกิเลสขุส 38. จิตมี ความเกษมปลอดภัย รวมลงในมงคล 38 ประการ มงคลเหล่านี้ท่านประพันธ์ เป็นคาถา แต่ที่เรียงนี้เรียงเป็น ลำดับ เพื่อท่านผู้ฟังจะได้กำหนด จดจำง่าย

มงคลภายใน 3 ระดับ ในมงคลเหล่านี้ อาจจะจัดระดับได้เป็น 3 ชั้น คือ เป็นโลกียมงคล 1 เป็นโลกิยะ เจือโลกุตตรมงคล 1 เป็นโลกุตตร มงคลโดยส่วนเดียว 1 ที่ใช้คำว่า**โลกียมงคล**นั้น หมายความว่า เป็น มงคลสำหรับผู้เกี่ยวข้องอยู่ในโลกยังครองบ้านครองเรือน ยังต้องการความสุขความเจริญในโลก เมื่อไม่คบ คนพาล คบแต่บัณฑิต บูชาท่านผู้ควรบูชา อาศัยอยู่ในถิ่นฐานที่สมควร ได้สังสมบุญไว้ ได้ตั้งตนไว้ชอบเป็น

ต้น ถ้าทำได้แบบนี้ ผู้นั้นก็จะได้มงคล คือ อยู่เย็นเป็นสุขสบายในโลก ตลอดชาติ ที่ว่าเป็น**โลกียมงคล** **เจือโลกุตรมงคล**นั้น หมายถึง ความว่า ผู้ยังอยู่ในโลกเกี่ยวข้องกับโลก เมื่อได้ปฏิบัติตามก็อยู่เย็นเป็น สุขสบายในโลก ถ้าหวังผลที่จะให้ถึงโลกุตระปฏิบัติให้ยิ่ง ขึ้นไป ก็สามารถบรรลุโลกุตระธรรมได้ เช่น มีขันติอดทนต่อ อารมณ์ของโลกได้ ก็อยู่ เย็นเป็นสุขในโลก ถ้าทวนจนกิเลส เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลงครอบงำไม่ได้ เพียงเท่านี้ก็เข้าถึง โลกุตระธรรม หมดโลก หมดโกรธ หมดหลง ได้เห็นสมณะ ผู้สงบระงับ เป็นเหตุจูงใจให้ปฏิบัติเข้าถึงธรรม เป็นที่ระงับกิเลส ก็บรรลุโลกุตระธรรมเช่นกัน ที่ว่าเป็นโลกุตระมงคล โดยส่วนตัวนั้น หมายถึง ปฏิบัติได้แล้ว ก็ได้บรรลุโลกุตระธรรม เช่น การ เห็นอริยสัจ การทำพระนิพพานให้แจ้ง จิตไม่หวั่นไหว เพราะโลกธรรม จิตไม่เศร้าโศก จิตปราศจากกิเลสฐล จิตมีความเกษมปลอดภัย ล้วนเป็นโลกุตระมงคลทั้งสิ้น ปัญหาจึงมีอยู่ว่าทำอย่างไรจึงจะ ได้มงคลเหล่านี้มาอยู่ที่ตัวเรา? ในข้อนี้ก็ต้องเจริญมงคล คือ ปฏิบัติกระทำตาม ด้วยน้อมใจเชื่อว่า เป็นมงคลจริง ๆ ปลูกศรัทธา ความเชื่อปสาทะความความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ก่อนเพราะพระรัตนตรัยเป็นเป็นมงคลด้วยระลึกตามนิพจน์คถาภาษิตโบราณบัณฑิตได้พรรณนาไว้ว่า

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด อันโลกเลื่องลือว่า เป็นมงคล ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายผู้ต้องการมงคล ผู้ทรงแสดง อรรถะ ที่เป็นมงคล ข้าพเจ้าขอถวายนมัสการพระพุทธเจ้า พระองค์นั้น ผู้เป็นมงคล พระธรรมเจ้าใด อันโลกเลื่องลือว่าเป็นมงคล ของ เทวดา และมนุษย์ทั้งหลายผู้ต้องการมงคล สองอรรถะที่เป็น มงคล ข้าพเจ้าขอถวายนมัสการพระธรรม เจ้านั้น ซึ่งเป็นมงคล พระสงฆ์เจ้าใด อันโลกเลื่องลือว่าเป็นมงคล ของ เทวดา และมนุษย์ทั้งหลายผู้ต้องการมงคล ผู้กระทำอรรถะที่เป็น มงคล ข้าพเจ้าขอถวายนมัสการพระสงฆ์เจ้านั้นผู้เป็นมงคล ดังนี้

เมื่อได้เชิญมงคลมาไว้ที่ตัวเรานี้แล้ว จากนั้นก็คอย ตรวจดูว่า ในตัวเรานี้มีมงคลข้อไหนบ้างเช่น บัดนี้เราไม่คบ คนพาลคบแต่บัณฑิตหรือไม่ บูชาท่านผู้ควรบูชาหรือไม่ ได้ทำบุญ ไว้หรือไม่ ได้ตั้งตนไว้ชอบแล้วหรือไม่ ได้ศึกษาเล่าเรียนดีแล้ว หรือไม่ มีกตัญญูกตเวทิตีหรือไม่ เป็นต้น หมั่นฝึกฝนจิตจนคุ้น กับมงคลทุกประการเมื่อนึกถึงมงคลข้อใดในมงคล 38 ประการ นั้น รู้สึกมีความชอบใจ ใจว่าเริง สงบระงับอย่างนี้พึงรู้ว่ามงคลมา อยู่ที่ใจ ใจก็อยู่ที่มงคล ทั้งกายวาจาใจตัวตนเป็นมงคลหมด เหมือนได้ลู่ปลั้ประพรมด้วยของหอม ย่อมหอมตลบไปทั้งตัว ฉะนั้น ในขณะนั้น พึงรู้เถิดว่าได้ตีมรสแห่งอุดมมงคล อาการของใจย่อมประสพผลคือ เยือกเย็น สงบสบายไม่เดือดร้อน จะยืนเดินนั่งนอน ก็เป็นสุขทุกอิริยาบถย่อมได้รับอานิสงส์แห่งการปฏิบัติ ตามมงคล ซึ่งท่านแสดงไว้ในท้ายแห่งมงคล สูตรความว่า **เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายได้เจริญมงคลเช่นนั้น แล้ว เป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง ย่อมบรรลุถึงความสวัสดิ์ในที่ ทุกสถาน ข้อนั้นย่อมเป็นอุดมมงคลของเทวดาและ มนุษย์ทั้งหลาย**

วันนี้เป็นวันมงคลของชีวิต ได้บรรยายกล่าวอ้างพระพุทธภาษิตซึ่งแสดงมงคล 38 ประการ ท่านสาธุชนทั้งหลายก็มี ใจเบิกบานในวันอันเป็นมงคล จึงขอเชิญชวนท่านสาธุชน ให้พร้อมกันสำรวจจิตอธิฐานอ้างพระรัตนตรัยอันเป็นอุดมมงคล บันดาลให้สุขสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล จงเกิดมี จงเป็นไปเป็นนิตย์ แต่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้าทั้งสอง องค์สมเด็จพระ บรมราชาชนนี้กับทั้งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราช กุมาร และสมเด็จพระราชธิดา เพื่อให้ทรงพระเกษมสำราญ เสด็จสถิตย์ยืนนานในสิริราชสมบัติ เพื่อได้ทรงแผ่พระบารมี ปกป้องคุ้มครองไทยรัชสิมามณฑล ให้ปลอดพ้นจากพิบัติอันตราย และด้วยอำนาจอุดมมงคลขออำนาจพรให้ท่าน สาธุชนทั้งหลาย ได้อยู่เย็นเป็นสุขสำราญ มีความสมานสามัคคีเป็นนำหนึ่งใจเดียว กัน อย่ามีอันตรายมาพองพานพัวพันแต่ที่ไหน ๆ ได้มีความสุขกาย สบายใจทุกทีพาราตรีกาลเทอญ.